

achtergrond/opinie

HET WADDENBELEID:

De waddeneilanden zijn als een versregel: elk eiland is een woord, elk woord heeft zijn eigen lading, zijn eigen betekenis. Schrap je een woord, de regel wordt zinloos. Schrap je 'Rottumerplaat' en 'Rottumer-

Door Jan Klompsma

oog' of een van beide, de eilandstrofe wordt onbegrijpelijk.

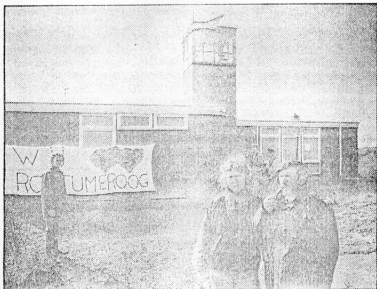
De oude Friezen hebben het nog gekend: het uitgestrekte aaneengesloten rif langs een groot deel van de zuid- en oostkant van de Noordzee. Zij zijn getuige geweest van het ontstaan van de waddeneilanden, een gevolg van doorbraken in het rif. Tot op de dag van vandaag is de zee een plaag die met grote krachtsinspanning wordt bestreden. En de zee is een vriend, wiens goede gaven dankbaar worden ontvangen en bewaard zolang het kan. Het is een ontwikkeling, voor talloos ook cultuur-historisch en traditioneel van veel betekenis, zeker voor de direct betrokkenen achter de dijk, die zich vele jaren voor het behoud van plaat en oog sterk hebben gemaakt.

In het Beheersplan Natuur Waddenzee staat: 'Het vrijlaten van de waddeneilanden Rottumeroog en Rottumerplaat is van groot belang in het beheer van het waddengebied. Het geeft namelijk uitvoering aan de eerste doelstelling van de PKB (planoologische kernbeslissing, JK): bescherming, behoud en herstel van de waterbewegingen en de daarmee gepaard gaande geomorfologische en bodemkundige processen.' (Met 'geomorfologische processen' wordt bedoeld het ontstaan van vormen in het aardoppervlak en de veranderingen in deze vormen).

Is dit wel zo? Is het 'vrijlaten' van Rottumerplaat en Rottumeroog 'van groot belang in het beheer van het waddengebied'?

In de eerste plaats lijkt dit een wat eenzijdige benadering en dus een onvolledige. Immers geomorfologische processen zijn een onderdeel van het totaal van natuurlijke ontwikkelingen; flo-

Eilanden op drift, drift over eilanden

■ Hendrik Toxopeus, met zijn vrouw Jannie, bij het door hem gekraakte huis van zijn vader, de laatste strandvoogd van Rottumeroog. Op de achtergrond een filmploeg van het Jeugdjournaal.

Foto: Han de Graaf

ra en fauna van het waddengebied vormen van dit totaal een ander, niet minder belangrijk onderdeel en mogen in termen van beheer op aandacht evenzeer aanspraak maken.

In de tweede plaats suggereert het citaat uit de tekst van de PKB dat de waterbewegingen op het wad, samen met geomorfologische en bodemkundige processen, anders van aard zouden zijn dan vroeger en herstel behoeven.

Historisch een vreemde opvatting. Het waddengebied heeft zich eeuwenlang op dezelfde wijze ontwikkeld en niets duidt op veranderingen die om herstel vragen. In eendelige voortgang hebben processen van opbouw en sbrak plaats, ook op en om de eilanden die intensief beheerd worden en juist op en om de extensief beheerde eilanden Rottumerplaat en Rottumeroog. Hier voltrekken zich voortdurend ongestoord geomor-

fologische processen; op de plaat ontstonden zo bijvoorbeeld de westerduintjes en op Rottumeroog de oosterduintjes.

Er zijn tussen Schiermonnikoog en Borkum eilandjes geweest, die verdwenen zijn. Dat is juist, maar altijd waren er mensen die probeerden het tij te keren en hierin slaagden of faalden. Het klinkt misschien vandaag-de-dag raar, maar de tijd komt dat Schiermonnikoog de Westereems zal zijn genaderd — onderdeel van een eeuwendrend proces dat zich van onverschillig welke besluitvorming — ook de tegenwoordige — niets aantrekt. In deze zin zal de geschiedenis zich voortzetten. De wandelende eilanden zijn incidenten in haar loop, maar hun rij is eindeloos.

Met wat liefde en zorg zouden plant en oog het nog lang kunnen volhouden, in elk geval voorbij het moment waarop ons de kiezen niet meer jeuken. Die

bestaansverlenging is voor relatief weinig geld te realiseren en wellicht moet het ook niet te veel kosten.

Het Schild, dertig jaar geleden nog een diepe insnijding tussen beide eilanden, is de laatste jaren in snel tempo door verlanding ondieper geworden en met het voortzetten of weer op gang brengen van betrekkelijk geringe onderhoudsmaatregelen is het zeker niet ondenkbaar dat de eilandjes aan elkaar zullen groeien en een nieuw, groot Rottumeroog zal ontstaan. Als de stuifdijk en de oostpunt van de plaat door het af en toe verrichten van herstelwerk worden gehandhaafd en als op Rottumeroog de landhoofden op de westkant en de vroegere tuin van Toxopeus met omgeving worden onderhouden en op kritieke plaatsen rijshoutschermen worden gezet en helm geplant, krijgen plaat en oog de kans zich te verenigen.

De plannen van Hendrik Toxopeus (zie deze krant van 4 april jl.) lijken met zaluwstaarten in deze gedachtengang inpasbaar.

Consistentie in het beheer is in het gehele waddengebied belangrijk voor blijvende natuurwetenschappelijke waarden, de mens tot vreugde en ten dienste.

Het zou belachelijk zijn en van inconsistent beleid getuigen de uitgestrekte lamsorvelen, de blauwe zeedistel en de strandla op de Rottumerplaat, de orchideeën en het zeldzame parnassia in de tuin van Toxopeus, de grote nationale en internationale betekenis voor de vogelwereld van oog en plaat minder belangrijk te vinden dan de grote sterns of Griend, wier broedplaats met zeer veel geld in stand wordt gehouden.

Moge het in elk geval zo zijn dat de minister die tot beslissen is geroepen, weet waarover zij beslist. Dan zal zij weten wat te beslissen. Deze gedachte stemt hoopvol. En als zij nu ook nog van poëzie houdt, kan er eigenlijk niets misgaan. Een versregel is pas een versregel met het laatste woord, mevrouw.